

Avelspolicy för Mopsorden - rasklubben för mops

Gäller alla uppfödare och hanhundsägare (som lånar ut sin/sina hanar till avel), även de som inte är medlemmar i rasklubben. Uppfödare och hanhundsägare av mops följer de lagar och förordningar som rör avelsarbete såsom:

- Europarådets konvention till skydd för sällskapsdjur.
- Djurskyddslagen med regler och förordningar.
- SKKs grundregler.
- SKKs avelspolicy.
- SDHKs avelspolicy.
- Rasklubbens RAS-dokument med dess specifika formuleringar rörande avel med mops.

Uppfödare och hanhundsägare av mops

- Samarbetar aktivt för rasens bästa.
- Medverkar aktivt till att fakta kring rasen kan insamlas via hälsoundersökningar, enkäter m.m.
- Uppmuntrar aktivt valpköpare att delta i hälsoundersökningar, enkäter m.m.
- Medverkar aktivt till att bevara rasens genetiska mångfald till eftervärlden.
- Arbetar aktivt för att motverka inavel och dess effekter på hundens hälsa och välbefinnande.
- Använder ej för unga individer i avel.
- Använder endast mentalt, funktionellt och exteriört rastypiska hundar i avel.
- Undviker matadoravel.

Faktaunderlag för avelsstrategin är

- Hälsoenkät tillställd ägare till mopsar födda 1996 - 2002.
- Försäkringsstatistik från Agria och Sveland.
- Avelsanalys för mops utförd av Per-Erik Sundgren, Genetica.
- Ögonpanelen (leg vet Nils Wallin Håkansson).
- Swedish Veterinary Dermatology Study Group (leg vet Kerstin Bergvall).
- Rasdata från SKK/Lathunden.
- Leg vet Marianne Langeland, Norsk Veterinärhögskola, Oslo.
- Rasstandard.

Dessutom har Mopsorden under arbetet med RAS-dokumentet hållit två välbesökta medlemsmöten för att förankra och delge medlemmarna information om arbetets fortskridande, och inhämta medlemmarnas synpunkter.

Loggbok

I syfte att förankra RAS-dokumentet hos medlemmarna samt att bereda tillfälle att göra dem delaktiga i utarbetandet av RAS har Mopsorden haft:

- Medlemsmöte i Ljungby 20 september 2003
- Medlemsmöte i Stockholm 6 mars 2004
- Medlemsmöte 4 april i Skåne ställdes in pga för få anmälningar
- Förslaget till RAS presenterat på Årsmötet 25 april 2004
- Förslaget till RAS har sedan årsmötet 2004 legat ute på Mopsordens hemsida.

Historik

Kortnosiga dvärghundar nämns i Kina redan på 700-talet. De kallades lo-sze och anses vara bakgrunden till pekingesen. Den korthåriga varianten kallades happa-hund och från den anses mopsen härstamma.

Happa-hunden spreds över de östasiatiska länderna och man vet att den kom som gåva till den japanske kejsaren på 820-talet. Happa-hundarna var högt värderade gåvor som skänktes för att vara till lust och glädje, någon annan funktion hade de inte. Den funktionen, och ingen annan, har också dagens mopsar. Happa-hunden var närstående en korthårig pekingese i utseende, ofta vit med färgade fläckar, s.k. particolour.

Happa-hunden såg inte riktigt ut som de tidiga mopsarna men förmodas vara stommen i rasen. Var, när och hur utformningen av den svartmaskade och fawn-färgade mopsen skedde vet ingen, men de kom tidigt till västvärlden i enstaka exemplar. Det var först med hjälp av holländsk-ostindiska kompaniets handel med Kina under 1500-talet som mopsen kom att bli populär i Europa.

England kom så småningom att utforma rasen till det utseende den har idag. Man vet att mopsarna kom från Holland till England 1688 med William III och Mary II. Den moderna utformningen kan sägas ha startat med det uppsving som uppfödning av hundar fick i England under senare delen av 1800-talet.

Stor publicitet fick de två mopsar som "räddades" ur det kinesiska kejsarliga palatset under Peking-upproret (det s.k. "boxarupproret"). 1868 kom detta mopspar, Lamb och Moss till England. De står för den huvudsakliga upptakten till våra dagars mopsar genom sin aprikosfärgade son Click. Mopsarna var vid denna tiden oftast fawn-färgade, men de svarta hade man också, om än sporadiskt, hört talas om sedan 1600-talet.

1880 kom bevisligen flera svarta från Kina till England genom försorg av en Lady Brassey, men mången historia förtäljer om att dessa var blandraser och det tog lång tid innan de svarta accepterades som renrasiga mopsar.

Mopsen i Sverige

Mopsen har funnits representerad i Sverige så långt tillbaka som på 1600-talet, men inte

förrän på 1930-talet tog avelsarbetet ordentlig fart. Då hade Gunnar Christenson, kennel Acosti, en liten stam svarta mopsar som vann en hel del championat.

Tre damer, "truly devoted to pugs" startade med Acosti-mopsar, det var Ebba Möller, kennel Tjustorp, Ellen von Sydow och Gunnel Holtz, kennel Hafvets Quarn. Flera nya importörer togs in från England. 1955 köpte Ellen von Sydow hanhunden S Ch Hafvets Quarn Fawn Miramar, kallad Mac. Han var varggrå till färgen och efter det svarta paret Ch Hazelbridge King Bruce X Bluedoor Troll. Mac kom att dominera aveln nästan helt under ett decennium, och blev tongivande för många av den tidens uppfödare.

Bland de namnkunniga som startade med Mac-avkommor kan nämnas Bertil Sted-Gren, kennel Mips, Solvejg Sundberg, Britten Larsson, kennel Zodiaken, Uno Unnebo, Brommafältets kennel, Ingegerd Ullén, Ullhagens kennel och Selma Stålberg, Snäckans kennel. Bertil Sted-Gren importerade svarta Int Ch Democrat of Doms, kallad Kråkan, som tillsammans med Mac satte sin prägel på mopsaveln.

På 1960-70-talen startade många kennlar som har påverkat dagens mopsar genom att deras uppfödning har blivit stamtikar hos nästa generation uppfödare. Bland dessa kan nämnas Mona Lilliehöök, kennel Puggebo, Solvejg Sundberg, Britten och Yvonne Larsson, kennel Zodiaken, Harriet Svensson, kennel Humlan, Renée Sporre-Willes, kennel Cobby och Marianne Ekedahl, kennel Yrhättan. Bland dessa har idag endast kennel Zodiaken och kennel Humlan regelmässig uppfödning.

Kennel Cobby importerade under 1970-talet ett flertal avelshundar som fick stor betydelse i rasen, bland annat Int Nord Ch Martlesham Bronson, Int Nord Ch Neubrää Domino och den svarte S Ch Tomarans Great Grem. På 1980-talet kom ytterligare en betydelsefull avelshund till Sverige, nämligen Int Nord Ch Bournlee Pascali, som importerades av kennel Humlan.

Under nutid har antalet uppfödare fortsatt att växa och rasen har idag ett 45-tal uppfödare. Intresset för rasen är på stadig uppgång och registreringssiffrorna visar en stigande trend. Rasen har under åren fått ett tillskott av importörer, främst från England och de nordiska länderna. De senaste åren har även importörer från USA, Italien och Polen fått betydelse i aveln.

Rasens användningsområde

Mopsens anor som sällskapshund går långt tillbaka i tiden. Dess enda funktion har i alla tider varit att vara människan till glädje och lust, en gladlynt och trofast kamrat, som otroligt väl kan anpassa sig till de flesta miljöer. Temperamentet är glatt, livligt och charmigt. Mopsen är dock inte bara en glad pajas utan skall också vara intelligent och värdig i sättet. Den har ett jämnt humör och samsas gott med andra hundar av båda könen.

NULÄGE

Populationsstruktur

Registreringar och inavel

Fyrkant=inavelsgrad, punkt=antal registrerade

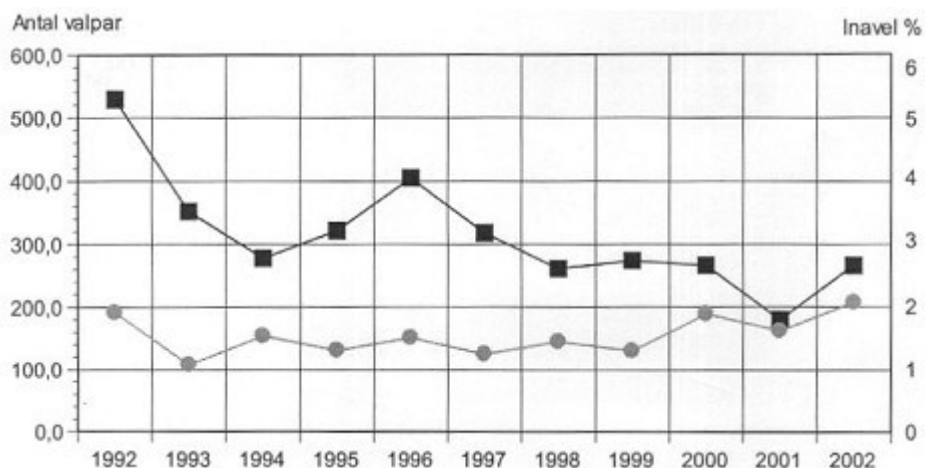

Diagram 1. Registrerade mopsar med födelsedatum mellan 1992 - 2002 och genomsnittlig inavelsgrad beräknat 5 generationer bakåt för varje årskull. Diagrammet visar dels hur många mopsar som registrerades under perioden per år, dels hur den genomsnittliga inavelsgraden förändrats. Antalet födda och registrerade valpar ökar stadigt inom rasen.

Den genomsnittliga inavelsnivån, som i början av perioden låg strax under 6% sjönk dramatiskt år 1994, för att därefter åter öka något fram till 1996. Därefter har den genomsnittliga inavelsgraden stadigt sjunkit med ett lägsta värde av 1,8% år 2001, för att sedan åter öka något till 2,7% år 2002.

Att inavelsgraden sjunkit under perioden beror på att det har importerats ett antal obesläktade hanar och tikar.

Avelsbas (effektiv population)

Den beräknade avelsbasen (effektiva populationen) avser inte det antalet avelsdjur som använts i aveln. Beräkningarna utgår istället från ökningen av inavelsgraden i den stam av mopsar man faktiskt har. Därefter beräknar man hur stor en slump-parad population med lika antal tikar och hanar skulle behöva vara för att för att inavelsstegringen skulle bli densamma som i den verkliga hundstammen. Det antal man då får fram är måttet på den effektiva populationen eller avelsbasen. Den effektiva avelsbasen beskriver hur närbesläktade de avelsdjur är som använts och vilken effekt den släktskapen får på förlusten av ärftlig variation i stammen av svenska mopsar. Normalt räknar man med att en ras befinner i allvarlig risk för svåra genetiska skador när avelsbasen (den effektiva populationen) underskrider nivån 50.

Tabell 1 Förändring i avelsbasen 1992-2002.

År	Kullar	Valpar	Utnyttjad Ne	Tillgänglig Ne
1992	353	1068	41	124
1997	316	857	111	260
2002	341	957	221	112

- 1) Kullar och valpar avser totalantalet för beräknad 5-årsperiod bakåt från angivet år.
- 2) Ne = effektiv population (avelsbas)

Tabellen visar, enkelt uttryckt, att med fortsatt tillskott av importer befinner sig rasen inte på något sätt i kris när det gäller inavel och bevarande av ärftlig variation.

Exteriör och mentalitet

Standarden föreskriver en liten, avgjort kvadratisk och kompakt byggt hund, som är "Multum in parvo", det vill säga "mycket i litet format". Den skall vara samlad och proportionerlig med kraftig muskulatur. Huvudet skall vara stort och runt, med kort, trubbigt, kvadratisk nosparti, med tydliga rynkor. Ögonen är mörka och mycket stora och runda. Svansen skall vara högt ansatt och ligga hårt ringlad över höften. Dubbelknorr är i högsta grad önskvärt. Färgen skall vara fawn med väl definierad mask och ål, eller svart. Vikten skall vara 6,3 - 8,1 kg. Idealvikten skall försöka hållas, men inte på bekostnad av massa och benstomme. En fullt utvecklad 3-årig hane väger sällan under 9 kg.

Mopsens temperament är glatt, livligt och charmigt. Men den är inte bara en glad pajas, utan skall dessutom vara intelligent och värdig till sitt sätt. Den skall ha ett jämnt humör, och dess självförtroende är näst intill obegränsat.

Som man kan utläsa av enkätsvaren är det mycket få mopsar som har problem med mentaliteten, de allra flesta stämmer mycket väl in på ovanstående.

Analys

Mopsen har under senare år ökat i popularitet, och efterfrågan är betydligt större än tillgången på valpar. Många nya uppfödare börjar med rasen och därför är det viktigt att utveckla en avelsstrategi som utgör riktlinjer för såväl uppfödare som hanhundsägare.

Från hälsoenkät och försäkringsstatistik har vi gjort följande analys:

- 99 % av alla mopsägare är mycket nöjda med sitt val av ras.
- God bredd på avelsbasen och låg inavelsfrekvens.
- Mycket låg sjukdomsfrekvens för t.ex. hjärtfel, njursjukdomar, tumörsjukdomar och sköldkörtelrubbingar.
- Få mopsar har mentala problem.

Problemen i rasen handlar i första hand om:

- Hög andel ögonskador och ögonproblem.
- Förhållandevis mycket hudproblem.
- Andningsproblem.
- Hög andel av förlossningskomplikationer.
- Problem med immunförsvaret.

FRAMTID

Mopsorden har gjort följande prioriteringar:

Ögon

Enligt den genomförda hälsoenkäten har 40 % av mopsarna haft ögonskador, samt ytterligare 9,6% haft andra ögonrelaterade problem, som t.ex. pigmentös keratit,

felplacerade ögonhår, ögoninflammationer, och torra ögon. Resultaten stämmer väl överens med försäkringsstatistiken. Sedan år 2003 arbetar ögonveterinärerna Nils Håkansson-Wallin och Anna Arwill på uppdrag av Ögonpanelen med att ta fram ett ögonundersökningsprotokoll, i syfte att få fram ett instrument för att kartlägga mopsarnas ögonproblematik. Mopsorden kommer att arbeta för att så många mopsar som möjligt genomgår denna undersökning. Mopsorden har 3 oktober 2004 haft ett medlemsmöte med temat ögon. Vet Anna Arvill höll föredrag om pigmentös keratit, och hon demonstrerade även hur en ögonundersökning av mops går till.

Hud

Demodex är enligt utförda enkäter ett problem som har minskat i omfattning i rasen. För att behålla den trenden bör uppfödare och hanhundsägare följa de rekommendationer som Swedish Veterinary Dermatology Study Group har utfärdat:

1. Avelsförbud för tik eller hane som själv är frisk men som gett generell demodex i valpkull eller gett lokal demodex på flera valpar i en eller flera kullar.
2. Avelsförbud på hund som själv haft generell demodex, även om denna avläkt utan behandling. Avelsförbud även på helsyskon och föräldrar. (Undantag: äldre hund med annan bakomliggande sjukdom som orsak).
3. Avelsförbud på ung hund med lokal demodex, som avläkt utan behandling men där generell demodex finns i slakten eller där flera helsyskon haft lokal demodex.

Övriga hudproblem är våteksem (dermatit), klåda och furunkulos. Mopsorden rekommenderar att hundar med furunkulos inte används i avel. Övriga hudproblem kan vara ett tecken på en defekt i immunförsvaret och bör därför inte nonchaleras. Mopsorden rekommenderar att uppfödare förhör sig om hudstatus på tilltänkta täckhundar, för att inte dubbla problemet.

Andning

Eftersom andningsproblem nedsätter hundens livskvalité och kan förkorta dess liv är det mycket viktigt att prioritera sundhet i dessa frågor när det gäller avelsarbetet. Mopsar med trånga näsborrar, för lång mjuk gom och olika former av bekymmer i struphuvud och svalg, samt olika förträngningar i luftrören skall ej användas i avel.

Neurologiska sjukdomar

Det förekommer neurologiska sjukdomar som ger rörelsestörningar på medelålders och äldre hundar och som leder till förlamning av bakkroppen (s.k. vingelmopsar). Idag finns ingen forskning eller kunskap om vad som orsakar dessa problem och därför kommer Mopsorden påbörja insamling av fakta om drabbade hundar för framtida forskning.

Hemi vertebrae är en missbildning i ryggkotorna, som oftast debuterar på valpar. Sjukdomen har ingen stor utbredning på mopsar i Sverige, men när den förekommer är den inte behandlingsbar utan leder så gott som alltid till avlivning. Mopsorden rekommenderar att föräldrar och syskon till drabbade hundar röntgas innan de går i fortsatt avel, samt att man undviker att kombinera hundar från linjer där man vet att sjukdomen förekommer i väsentlig grad. Hund med diagnosen Hemi Vertebrae skall inte användas i avel.

Förlossningskomplikationer

I hälsoenkät och försäkringsstatistik har framkommit att andelen kejsarsnitt på mops är

relativt hög. Mopsorden kommer att fortsätta att utreda problemet genom enkäter och information till uppfödare

Hälsostrategi

- Hälsoenkät skickas ut vart 3:e år, sänds åter till avelsrådet, och redovisas därefter i Mops-Allehanda.
- Inhämtande av information från försäkringsbolagen utförs vart 3:e år och redovisas därefter i Mops-Allehanda.
- Mopsorden skall hålla en uppfödarkonferens minst vart 3:e år.
- Inavelsgraden för varje registrerad kull publiceras 1 gång/år i Mops-Allehanda.
- Populationsstatistik grundat på SKK:s rasdata redovisas i Mops-Allehanda 1 gång/år.
- Mopsorden planerar att anordna ögonundersökning i samband med den stora årliga utställningen "Mopsspecialen".

Mål

Om 5 år (2009) skall mopsarnas ögonproblematik vara kartlagd, och klubben kommer att följa Ögonpanelens rekommendationer.

Delmål

År 2006 strävar Mopsorden efter att samtliga avelsdjur skall ha känd ögonstatus . Om detta inte kan uppnås på frivillig väg kommer klubben att hos SKK begära känd ögonstatus på föräldradjuren för registrering av valpar.

Avelsstrategi

För att förhindra inavelsdepression och för att bevara den genetiska mångfalden rekommenderar Mopsorden följande:

Hanhundsanvändning

- En avelshane bör inte under sin livstid få fler avkommor än 25 % av en årsproduktion, vilket för närvarande motsvarar ca 50 valpar (maximivärde).
- Vid avelsdebuten bör en hane inte tillåtas att producera fler än 3 - 4 kullar i följd. Därefter bör vidare avel vänta till dess att avkomman är minst 1 år, innan hanen går i fortsatt avel. Det ger ökade möjligheter att styra avelsresultaten i önskad riktning och är en säkerhetsåtgärd mot eventuellt uppdykande men sent debuterande genetiska defekter, eller ärftligt betingade sjukdomar.
- Det åligger hanhundsägaren att hålla sig informerad om hälsotillståndet hos hanens avkommor. Detta för att kunna ge korrekt information till intresserade tikägare.

Inavelsnivå

- Inavelsgraden för varje kull skall vara känd inför varje planerad parning. Inavelskoefficienten bör vara högst 6,25%, men helst betydligt lägre. Avelskonsulenten hjälper gärna till med beräkningen med hjälp av Genetica's Lathunden.

- Om den totala inavelsnivån skall kunna hållas under kontroll är det viktigt att enskilda uppfödare inte kraftigt överskrider de nivåer som är önskvärda för rasen som helhet.
- För att bibehålla den genetiska variationen bör uppfödare undvika att upprepa redan gjorda kombinationer.

Debutålder i avel

Enligt genetiker Per-Erik Sundgrens analys över mopsaveln åren 1992-2002 (bilaga) framgår att hanarnas debutålder i avel i snitt är 2.5 år. Samtidigt finns det enstaka hanar som debuterat i avel vid mycket låg ålder. Enligt genetisk expertis är det av stor vikt att öka generationsintervallet för att bättre kunna förhindra /begränsa genetiskt betingade defekter och sjukdomar. Genetikerna rekommenderar dessutom att hundar bör vara minst 2 år gamla vid avelsdebuten. Mopsen är en ras som utvecklas långsamt och mognar relativt sent, vilket är ett ytterligare argument för att vänta med avelsdebut till dess hunden uppnått vuxen ålder.

Om trenden blir att mopsarnas ålder vid första parning sjunker, kan Mopsorden överväga att införa konkreta åldersgränser för avelsdebuten. Som läget ser ut idag rekommenderar Mopsorden att uppfödare /hanhundsägare tar i beaktande att avelsdjuret inte bör vara för unga vid avelsdebuten.

RAS-dokumentet skall vara ett levande dokument, som Mopsorden successivt utvärderar.

Avelskonsulenterna och valphänvisarna är nyckelpersoner vad gäller information och kunskap om rasen. De bör vara personer med mycket god kännedom och intresse för rasen samt om alla delar i RAS-dokumentet.